

Ur Argus och Nya Argus citatlåda

»Vid midnatt hörde man ett rasslande ljud, Argus vred på en knapp, de femtio sovande ögonen öppnade sig och de femtio vakna slogo igen.»

— Sign. »Panoptes» (Guss Mattsson) återger Argus-myten i Argus provnummer 1/1907

»Den franska borgaren karakteriserades för mycket länge sedan som en person med hjärtat på vänstra sidan och plånboken på den högra. Hans finlandssvenska kollega trotsar gärna naturlagarna och håller båda föremålen på höger sida.»

»Att önska långt liv är onödigt: Hufvudstadsbladet kan knappast avskaffas annat än genom revolution eller genom den sista finlandssvenskens utdöende.»

— Jan-Magnus Jansson, NA 1-2/1964

»En dyster möjlighet är ju att en högerkamarilla som är alltför excentrisk eller bara annars förkalkat efterbliven tar hand om resterna av folkpartiet, inklusive viktigare fonder och institutioner, och så slutligt komprometterar svenskheten. Den mardrömmen för inte bli sann.»

— Johannes Salminen, »En fråga om spännvidd», 3/1967 s.30

»Skall verkligen dikten vara garanterat 'ofarlig'? Är det en olycka, att författare som Fröding, Heidenstam, Strindberg och Ellen Key lyckades komma igenom den moralismens och sedlighetens spärreld, som under deras genombrotsår riktades mot böcker, vilka nu läsas i skolorna som klassiska verk?»

— Sven Stolpe, »En kulturkamp i Sverige», NA 9/1936 s.110

»I alla instanser ha de akademiska myndigheterna i Lund stadfäst en viss dekans åtgärd att inställa ventilationen av ett akademiskt specimen med titeln: »Jämförelse mellan den teologiska och den filosofiska etikens principer.»

»Författaren, som heter Gösta Setterberg, är en filosofie doktor, som, måhända dragen av sina socialistiska böjelser, övergett humaniora för studium av kristendomen, »människokärlekens religion». Det skulle han icke gjort. Den teologiska fakultetens skärseld lyckas väl rena de blodunga från det förnuftiga tänkandets lysande last, men dressyren får sällan bukt på den mognande mannen. Dr Setterberg har velat förlika kristendomen och världen; sig själv till straff och androm till varnagel har han fördömts.»

»Vidare uppreser sig författarn trotsigt mot skriftens klara ord, i det han betvivlar vår plikt att enligt Paulus vara den maktägande överheten underdåniga. [...] Setterberg tänker sig emellertid »fall, då den sedlige har rätt att sätta sig över statens lagar och t. o. m. deltaga i en revolution». Till bekräftelse härpå anför han Tolstoj; även med Krapotkin är författaren förtrogen. De senaste årens tilldragelser i Norge och Finland tjäna honom som exempel.»

»Dessa hans arbetes socialpolitiska spekulationer framkallas av bokens huvudsyfte: som är att visa huru den kristna och den världsliga etiken finna varandra i de kommunistiska idealen. Endast i ett nytt samhälle skall ett verkligt gudsrrike trivas; så tolkar man riktigast den förkättrade avhandlingens vackra innebörd.»

»Att det är en teologisk fakultet, som denna gång åter gett prov på egen svaghet och räddhåga, det mildrar ju ens indignation; [...] med att i lindan strypa alla förnyelseansatser gräva våra teologiska fakulteter, glädjande nog, endast alltvärdare sin egen grav.

»P. S. [...] Enligt Svenska Dagbladet för 21 december har dr Setterberg, som är läroverksadjunkt i Venersborg, inför domkapitlet i

Skara anklagats för tjänstefel samt till dess dom fallit suspenderats från sin syssla.»

— Rolf Lagerborg: »Kätterska tänkare I. Universitetscensur i Lund.» Argus 1/1908

»Daniel Fallström, Blåeld.

Alla de, vilkas poesibehov Fallströms diktning brukat tillfredställa, skola säkert hälsa även denna nyaste versbok med glädje. Den är i allo typisk för dess upphovsman. Patriotism, jernsvenskhets, Bellman, Drachmann, midsommarnattserotik, havspoesi. Och så naturligtvis litet exotism i form av en napolitanskt svartögd Santa Lucia.»

— Argus 1/1908

»Väljandet är resultatet av en psykisk akt. Om en gång den psykiska kapaciteten hos de enskilda är avsevärt olika, så måste det innebära en otvivelaktig orättvisa, att de psykiskt undermåliga och medelmåttiga äro likställda med de psykiskt överlägsna vid utövandet av rösträtten. Den allmänna och lika rösträtten saknar biologiskt berättigande och kan därför icke vara ett samhälle till välsignelse.»

— Robert Ehrström, NA 3–5 1918 (»tyska numret»)

De skandinaviska staterna skulle ha låtit Finland gå under hellre än att tillåta brittisk-franska truppers genomresa. Detta är en verklighet, som gör intryck av mardröm. Det är en yttring av en »statskonst», som är riktad mot eget bröst, mot Norden som helhet och mot »broderlandet» Finland. [...]

Inga resonemang om de eventuella praktiska resultaten av den ena eller andra formen av hjälp kunna förmildra det hemska in-

trycket av Sveriges och Norges officiella hållning, som framträder i än skarpare relief mot bakgrunden av den varmt finlandsvänliga folkstämningen. Det är principen, som är det avgörande.

Och förövrigt lönar det sig inte att söka krypa bakom påståendet, att yttre hjälp inte skulle ha räddat Finland. Sverige hade den forna riksdelens öde i sin hand; den sanningen måste vi modigt se i ögonen på båda sidor om Bottnen.

Det hela är så otroligt, så fruktansvärt, så alltigenom perverst, betraktat ur historisk synpunkt, att någon djupare grund än stundens paniska skräck måste föreligga. Den grunden är småstatsmentaliteten, sådan den utbildades under perioden 1815—1914.»

— Eirik Hornborg: »Småstatsmentalitet – ett västerlandets kräftsår», NA 7–8 1940

»Jag tror t.ex. inte alls att kvinnor är så emot våldtäkt i sig, som de vill göra sken av i debatten – problemet är nog inte »våldtäkt» som sådan för ett visst mått av »våld», häftiga energier, går knappast att abstrahera bort ur sex-ekvationen, utan det att så många våldtäkter är dåliga, fumlige och otillfredsställande. Att de inte svarar mot kvinnans drömmar om våldtäkt...

Så i stället för att skenheligt förfasa sig över »våldtäkt» som feno-

Vi ha tänkt hålla oss till den nya ortografin, med risk att såra vännerna af de gamla goda hv och fv, det gamla kära dt. Alltså: söner af ett folk som blött. Det kan nu inte hjälpas och det bär till och med en ny sanning. Ty i bredd med Runebergs folk är det nuvarande ovedersägligen blött. Det inser redan ett spätt barn. I opportunistens tid, vår tid, är det mest räddhågan som formar rättvisan. Även detta beaktar den nya ortografin, då den låter neutrum af rädd skrivas rätt. Ett rätt folk.

Nej leve det nya skrivsättet! Det har nutiden för sig och anstår oss finnar allt bättre. Varför då spjarna emot?

Det är den lättaste sak i världen att lära sig de nya förenklningarna. Dock må man minnas att fv ännu torde böra bibehållas i stoffval och dt i brudtärna. Men godt och ondt äro ohjälpligen gott och ont, vilket utan tvivel gör det goda mera gudomligt och det onda en smula löjligt.

Kort sagt, den nya ortografin har etiskt värde. Man blir en bättre människa av den.

»Panoptes» i Argus 1/1908.

men kunde vi i stället försöka höja våldtäktens kvalitet.»

— J.O. Mallander: »De mjuka männens problem», NA 3–4/1983

»Så låt oss inte blanda ihop våld och sexualitet! De hör inte ihop. Jag har inte hört till pornografimotståndarna, och inte räknar jag mig till de pryda tanterna, men har våldstendenserna i dagens pornokommersialiserade samhälle börjat påverka mjuka, goda och kloka männen, då har vi fått nog!»

— Berit Thors: »Kvinnorna, männen och J.O. Mallander», NA 6–7/1983

»I ett läge där vi, om vi åtminstone litet tänker på hur svenskheten skall se ut år 2000, borde konsolidera våra ställningar, sammanslå, kanske dra in onödiga institutioner eller t.ex. tidningar, så försvarar vi oss på varje punkt i stöd av regeringsformen eller andra höga principer till utvecklingen en vackerdag kanske helt har ridit över våra huvuden.

— Kurt Westerholm, »Den dubbla lojaliteteten», NA 15/1959.